

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 192 (6369)

СЕНТЯБРИН

27

СУББОТО

1952 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АЖАЛШАД ПАРТИН XIX СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ТУЙЛАЖА БАЙНА: П. Петров. — Шахтернуудай эршэтэ ажал. Е. Надеждина. — Уялгаа дүүргэжэ байна. К. Халбаев. — Гүрэнтэйгөө сүм тоособо. И. Борисов. — Малшадай мурьсоондэ илаба (1-дэхи ноур).

ПАРТИН XIX СЪЕЗДЭ ЗОРИУЛАГДААН МАТЕРИАЛНУУД: Б. Егоров. — Коммунистуудай түрүү үүргэ дээшлүүлхэ. Ш. Чимитдоржиев. — Партийна ажабайдалай хуули. Д. Цырендоржиев. — Уставай проект тушаа зарим ажаглалтанууд. Д. Колмаков.

— Коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлдэ бүри ехээр зоригжуула. Түүхэтэ документүүдэе хайшаана (2-дэхи ноур).

ПОЛИ ДЭЭРЭ НЭГЭШЬЕ ОРООНО ГЭЭНГҮЙ, ТАРЯГАА ТҮРГЭНӨӨР ХҮРЯАХА: Д. Замбалов. — Томиловой комбайнова агрегатта (3-дэхи ноур).

М. Смирнов. — Хүндэтэ айлшад (3-дэхи ноур). Ц. Цибулев. — Дамдин Шагжеевичын агрегатта (очерк) (3-дэхи ноур).

Румынин национальна Ехэ суглаанай сессии (4-дэхи ноур). Корейдэхи событинууд (4-дэхи ноур).

КП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай үүргы дээшлүүлхэ

Коммунистическэ парти ба советское правительство болбол арад улам ургажа байгаа культури эрилтэнүүдэ дүүрэнээр ханга ба тэдэнэй материална хэмэ дээшлүүлхэ тухайда саг үрүн анхарал оролдогто гаргагуура, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууды — клубууды, турын байшангууды, библиотэкууды, уншалгын байшангууды жэл бүхэндэ улам олошуруулгэдэнэй материално-техническэ мээсашадань бэхижүүлхын тухай ажабтар ехэ мүнгэ зөөри шаална.

Ур манайшэ республика дотор культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд олон юм. Тэдэнэй олонхины ба табигдэн зорилгонуудаа хангалтайгаар дүүргэжэ, партополитическэ ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулха центри болгондонхой.

Партийн XIX съездэ оронойгоо хэмжэ байгаа эдэ үдэрнүүдтэ турна эмхи зургаануудай хүдэлмэри улам найхаржа байна. Сэлэнгын аймагай манайшэ нэрэмжтэ хүдөө ажартелинин клубай ажал-ябуулгэ тодоор гэршэлнэ. Тэрэ хадаа тобоор шэмэглэгдэнхэй. Политическэ ба научно-гэгээрэлэй түрүүдэр колхознигуудта зориулан лекцинууд ба элидхэлтэнэ ходоодоо үнгэригдэлэг, зануудай семинарууд ба үдэрнүүд болодог, уранхайшэ самодетельностин конкениуд табигдадаг. Энэ клуб артелинигээ ажахын ба культурн хүгжэлтэ тодо найнаар хангал плкадууд, фотомажар ба диаграмманууд бии.

Ур Совет, колхозой правлени партина эхин организаци энэ үйл хүдэлмэридэ саг үргэлжин ажал хандуудаг. Тельманэй хэмжэтэ колхозой клуб үбэлэй хүдэлмэрилхөөр гүйсэд бэлэн болгонхой.

Ур жэшээнүүдэ аймаг бүхэнгэриуула болон. Иволгын, Кяхтын ба бусад залуу аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд мүн лэ муу түр хүдэлмэрилнэ.

Ур, республика доторхи культурно-гэгээрэлэй олохон эмхи зургаанууд урлаа табигдэн зорилгуудаа хайтар дүүргэжэ хангалгүй. Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд үшөө хангалгүйгөөр хүдэлмэрилнэ, тэрэ хадаа культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта гуламтанууд шаддаггүй гэжэ XVII обкомой партина конференци тон мэдлэгдэн байна. Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта пошкэ, естественно-научна, хүдэлмэриг тэмэнүүдэр лекцинууд хангалууд үсөөнөөр үнгэригдэн уранхайшанэй самодетельностин мүн бурят-монгол ардай уламгуула хүжөөгдэнэ.

А. Н. Радищевай нүгшэнөөр 150 жэл болононой ой тушаа

Сохоолшо-революционер, философ, публицист, дулетэ патрестикэ ород ардай алдартай А. Н. Радищевай наһа 150 жэлэй ойе советскэ элидхэлгэбэ.

Ур накуануудай Академическэ ба СССР-эй союзан зохиолшолодой Союзай А. Н. Радищевай дурсал оруулагдан баярай зарим гүрэнэй Московско конгрессоной сентябриин 24-дэ үнэригдэнэ.

Ур ЦК-гэй политбюро агууехэ корифей нүхэр И. В. Сталин түрүүтэйгээр хүндэтэ мэдлэгдэнэ.

Ур академическэ накуануудай профессор Д. Д. Благой А. Н. Радищевай ажабайдал ба творчество тухай элидхэл хэбэн байна.

(ТАСС)

дэ, литературна вечэрнүүдтэ ба тематическа хөөрлөөнүүдтэ мүнөө жэлдэ нэгэшье удаа үнгэригдэнэ. Сталинска шангай лауреат болохон уранзохиолшолодой номууд эндэ тон нулаар пропагандалагдана. Аймагүсэдкомой культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри эрилдэг таһаг хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дундаһаа 6 лекторнүүдтэй байбашы, арад зоной дунда энэ жэлдэ нэгэшье лекци хэзгүй байха юм. Эндэхи 10 клубуудай ба библиотэкенүүдэй оройдоо нэгэннинь (аймагай библиотекэ) үбэлдэ бэлэн болгондонхой.

Партийн XIX съездэ нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэхэ зуураа, манай республикын хүдөө ажалшад гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорноон урид дүүргээд, таряа хуряалгынгаа хүдэлмэри амжалтатгайгаар түгээхэжэ байна. Полевой хүдэлмэринүүдтэ хабаадажа байһан олонхи колхознигууд ба механизаторнууд колхозуудайнгаа болон МТС-үүдэнгээ центриүүдтэ мүнөө бусака боложо байна. Наяын үдэрнүүдтэ партина ба комсомольскэ гэгээрэлэй системэдэхи заняинууд эхилхэнэ, мүн хэдэн мянган колхознигууд агротехническэ 3 жэлэй курсануудта хуража захалхань.

Гэхэ зуура, зарим аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууд үбэлэй үедэ хүдэлмэрилхөөр үшөө бэлэдхэгдэдүй байна. Республика доторнай мүнөө үедэ культурно-гэгээрэлэй 70 гаран эмхи зургаанууд үбэлдэ хайтар бэлэдхэгдэдүй байна. Ахын, Кударын, Прибайкальска ба Зэдын аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай гэр байранууд захибарилгадгадүй, хэрэгтэй түхээрлэнүүдээр гүйсэд хангагдадүй, түлээ залгагүй байна.

Зарим аймагүсэдкомуудай культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри эрилдэг таһагууд уялануудаа муугаар дүүргэнэ. Хүдөөгэй клубуудай, уншалгын байшангуудай, библиотэкенүүдэй эрилтэ хэрэгсэлнүүдтэ тэдэнэр найнаар мэдэнгүй, хүдэлмэриний дүй дүршэлы олоной шадабари болгон нэбтэрүүлнэгүй.

Гадна, нутагай Советүүдэй гүйсэдкомууд культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууды хүтэлбэрилдэг таһагуудайнгаа урла шапта эрилтэ табинагүй, тэдэнэй хүдэлмэри саг үргэлжэ ударидангүй.

Республикын Министруудэй Советэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаанууды эрилдэг Управлени (нүхэр Д. Ц. Уртубаев) өөрынгөө эмхи зургаанууды хангалтаггүйгөөр хүтэлбэрилдэг, тэдэнэй хүдэлмэри нулаар хинан шалгадаг, бодото туналмажа тэдэртэ саг соонь үзүүлдэггүй.

XVII областной партина конференци болбол арад зоной дунда ябуулагдаха культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэригдэнэ бүхы дутуу дунда нууды дари усалхаха, клубуудай, уншалгын байшангуудай, библиотэкенүүдэй, культурын байшангуудай хүдэлмэриг үндөөрнэй хайжаруула гэнэн зорилго партина ба советскэ органуудай урла табина байна. Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаан бүхэнэй ажал-ябуулгань колхознигуудай, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй, хүдөөгэй интеллигенциин улам ургажа байгаа культурна эрилтэнүүдтэ гүйсэд хангаха уялгагай.

Творчество тухай элидхэл хэбэн байна.

А. Н. Радищевай творчествын удахшанары харуула зуураа, элидхэлшэ ингэжэ хэлэбэ: уранзохиолшо-революционер хадаа дарлалшадта болон хүсэрхэгшэдтэ эсэргүү ажалшан ардай тэмсэлдэ революционер духан бодолой шорон гэжэ түрүүлэн тодорхойлон харуула. А. Н. Радищевай зохиолнууд Россидэхи сүлөөлэлгын хүдэлмэриг хүгжэлтэдэ угаа ехэ нүлөө үзүүлэ.

Советскэ гүрэннэ зохион байгуулагшад агууехэ В. И. Ленин ба И. В. Сталин национальна омогорхол түрүүлэн А. Н. Радищевай ариуан ажал-ябуулгынь үндөөр сэгнэнэ байна.

(ТАСС)

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АЖАЛШАД ПАРТИН XIX СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДЫЕ ТУЙЛАЖА БАЙНА

Шахтернуудай эршэтэ ажал

Түрэл большевистскэ партингаа түрүлхэ съездые эрхим бэлэгтэйгэр угтахын түлөө мурьсоо Галуута-Нуурай горнягууд бүри шэнгэдхана. Шахтануудай, участогуудай, цехүүдэй коллективүүд съездын хүндэлэлдэ абанан уялгануудаа амжалтатгайгаар дүүргэжэ байна.

Нүүрхэ малтаха сентябрь нарынгаа түсэбтэ болзорноон урид дүүргээд, түсэбөө гадуур 600 тонно эрхим шанартай нүүрхэ республикын промышленна болон транспортн предприятинуудта гэхэ гэжэ абанан уялгаха нүхэр Хрулев начальнигтай №3 шахтын коллектив нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байна. Тус коллективийнхид нүүрхэ малтаха үдэрингөө даалгабарие 110—115 процент дүүргэжэ, тогтооглохон графикаа холо урид ябана. Тэдэнэр үдэр бүри түсэбтэ гадуур хэлэн арбаад тонно малтажа, хэрэглэгшэдтэнь ябуула.

Горно-промышленна хургуули наяхан дүүргэн залуу горнягууд-крупильнигүүд нүхэл В. Мункоев, Н. Данцан гэшэд шэн зоригто ажалаараа шалгарна. Өөһэдннгөө мэргэжэлы эрхимээр судалһан эдэ стахановцууд 36—36 рама

тогтоохо байһан аад, мүнөө туд бүридөө 80 гарые тогтоожо, мурьсоонэй түрүү зэргэдэ ябана. Тэдэнэй хээн хүдэлмэри гансал эрхим шанартай байдаг.

Навалоотбойцинууд нүхэд Бурлаков, Цырендоржиев, Дугаров болон бусад үдэрингөө нормые 30—50 процентээр үлүүлнэ. Тэдэнэр опальщик-коммунист нүхэр Иванов хүдэлмэрингөө үдэрые зүбөөр эмхидхэхэ талаар өөрынгөө дүй дүршэдэ хурган.

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Советэй депутат, солото шахтер нүхэр Т. Ф. Рыбагай хүтэлбэрилдэг №5 шахтын горнягууд горьтой амжалта туйлана. Съездын хүндэлэлдэ мурьсоо эмхидхэхэ талаар үүсхэлшэ болохон тус шахтын нүхэр А. Поповой удридалаг комсомольско-залуушуулай бригадын гшүүд техникын хүсые дүүрэнээр ашаглана. Эдэнэр лава соогоо циклическэ хүдэлмэрилхэ график зохиоод, тэрээрээ хүдэлмэрилжэ, үдэрингөө даалгабарие 20—30 процентээр үлүүлнэ.

Залуу шахтернууд нүхэл Андреев, Кузьмин, Андреева ба бусад халаанайнгаа нормые 180—200 процент дүүргэнэ.

П. Петров.

Уялгаа дүүргэжэ байна

Улан-Удын мяха-консервын комбинатай олон тоото бригаданууд, цехүүд ба халаануудай коллективүүд партин XIX съездын хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсаад, бүтээс эхэтэйгээр ажаллана, бүтэн гарганан продукциягаа шарна найжаруулхын үнэ сэнгынь химдаруулхын түлөө тэмсэнэ.

Колбасца цехын коллектив съездын хүндэлэлдэ продукци гаргаха III кварталайнгаа даалгабарие сентябриин 25-да дүүргэхэ гэжэ социалистическэ уялга абанан аад, болзорноо 17 хоног урид дүүргэ.

Заводой коллектив жэшээтэ найнаар ажаллажа, гансахан сентябриин 17-ной үдэр түсэбтэ гадуур 200.000 түхэригэй продукци Эхэ орондоо үгөө. Хэрбээ энэ үеие нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл 10 вагон үлүү ехэ продукци гаргаба. Тини энэ үдэр түсэбтэ гадуур 20.000 банка консервэ, 100 центнер колбаса, 80 центнер техническэ

продукци болон бусад элбэ зүйлнүүдэ гаргажа, амжалта туйлаа.

Нүүрхэй үдэрнүүдтэ стахановцуудай тоо 300 гаран хүнөөр олошороо. Гарганан продукциянь шарна нилээд найжарба. Эрхим шарнарай арба гаран бригада эршэтэ ажалаараа шалгарна.

Нүхэд Мария Спиридонова, Михаил Лоскутников гэшэдэй хүтэлбэрилдэг эрхим шарнарай бригаданууд жэлэй эхннээ хойшо найн шанартай продукци үйлдбэрилхэ зуураа, түсэбтэ гадуур 326 центнер өөхэ гаргаа.

Эдэ бригаданууд мүнөө улам эршэмтэйгээр ажаллажа, үдэр бүри халаанайнгаа даалгабаринаа гадуур 30 центнер өөхэ гаргана. Мүн нүхэд Ульяна Павлуцкая ба Николай Бельх гэшэдэй хүтэлбэрилдэг бригаданууд халаанайнгаа даалгабарие холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Е. Надеждина.

Түсэбтэ гадуур 90 мянган түхэригэй продукци

Улан-Удын загаһа буйлуулдаг заводой коллектив партин съездын хүндэлэлдэ 9 нарынгаа даалгабарие болзорноон урид дүүргээд, түсэбтэ гадуур 200 мянган түхэригэй продукци үйлдбэрилхэ уялга абанан эх. Наяхан энэ коллективтэй гшүүд сентябрь нарын 20 үдэр соохи мурьсоонэйнгөө дүнгые гаргаба.

Ажалай вахта ехэ амжалтанууды асарһан байба. Энэ коллектив

Гүрэнтэйгөө сүм тоособо

Закаменай аймагай Утаата-Далахайн сельсоветэй Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой гшүүд партин XIX съезд зарлаха тухай ВКП(б)-гэй Центральна Комитетэй тогтоолые гүнзэгы баяртайгаар угтаа. Съездын нэгэдэхэ үдэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэн, эндэхи колхознигууд бага бэшэ амжалтанууды туйлаба. Тус колхоз малажалай бүхы түрэлэй продуктууды гүрэндэ тушааха түсэбтэ сентябриин 10 болотор сүм дүүргэ. Жэшэнь, гүрэндэ тоно тушааха түсэб 103 процент, мяха — 130, нооно — 100, брынзэ — 100, үндэгэ—100 процент дүүргэдэнэ байха юм. Тэршэлэн гүрэндэ үб-хэ тушааха түсэбтэ саг соонь дүүргэ.

Колхозой малажалай хүдэлмэрилдэгдэ нинтын адуу мал үсхэбэрилхэ жэлэй түсэб дүүргэхын түлөө шагнаар тэмсэнэ. Тэдэнэр адуу мори үсхэбэрилхэ түсэбтэ 112 процент дүүргээд байна. Колхозой эрхим адуушан Бадма Гармаев 35 гүүннээ 33 унага абажа, бурин бүтэнээр түлжүүлэ. Адуушан Базар Цыденов 30 гүүннээ 29 унага абажа, хаалишан Цыдыпова Цырендоржо 14 үнэинээ 12

Малшадай мурьсоондэ илаба

ВКП(б)-гэй Прибайкальска аймагой бюро ба аймагай Советэй гүйсэдком аймагай малшадай социалистическэ мурьсоонэй дүн хаража үзэбэ. Энэ оной үнгэрэн 8 нарын дунгөөр «Заветы Ильича» колхозой хүнэй-товарна фермэ тус мурьсоондэ түрүү нуури эзэлэ. Сентябрьин 1-нэй байдалаар энэ фермэ һу хаалгын түсэбтэ 112 процент дүүргэнэ, наамхай үнэн бүриһөө дунда зэргээр 954 литр һу наһан байха юм.

Наамхай үнэн бүриһөө 1028 литр һу наһан П. Насникова, 942 литр һу наһан А. Вершинина, 848 литр һу наһан А. Яковлева болон бусад эрхим амжалтанууды туйлаа. Тэдэнэр үсэдэ һайнаар харууһална.

Малай үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэнэ

Яруунын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой нинтын малай тогтой жэл ерэхэ тутам олошорно. Гансахан энэ жэлдэ тус колхоз мянгад толгой тул абанан байха юм. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ колхознигууд ехэ анхарал хандуула. Үбнэ сабшаха түсэбтэ энэ колхоз 62 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ ба үбнэнэй валова суглуулгын түсэб 80-аад процент болгохон байна. Мүнөө таряа хуряалгын халуун хүдэлмэрин үедэ малай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриг хуладхангүй үргэлжэлүүлээр. Тэжээл бэлэдхэлэй бригада үдэр бүхэндэ хэлэн арбаад центнер соломо һүрилнэ, шэмэтэ тэжээл бэлэдхэнэ.

Мухаршбэрей аймагай Заганай сельсоветэй Сталинай нэрэмжэтэ томодогдохон колхозой гшүүд партин XIX съездын хүндэлэлдэ, стахановска вахтада жагсаад, габшайгаар хүдэлмэрилжэ байна. Бүхы колхознигууд съездын нэгэдэхэ үдэр хүрэтэр МТС-эй хүдэлмэрин түлөө гүрэндэ таряа тушаагы сүм дүүргэхэ ба үдэгшэ таряага түрэнөөр хуряажа абаха гэнэн өрмөт-зэлгэтэйгээр ажаллана. Эрхим шанартай таряа тэһэн автомашинагууд колхозой тогууһаа бэлэдхэлэй пунктууд тэһэн үдэр һүнигүй ошожол байна. Шофернууд эсэхые мэдэнгүй худалмэрилжа, түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 2—3 дахин олон рейс үдэргөө хэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: таряажаалай Ж. Б. түрүү бригадын тог дээрэ гүрэндэ тушаагдаха таряан бэлэдхэгдэжэ байна.

М. Миниевой фото.

Партийн XIX съезддэ зорюулагдаһан материалнууд

РЕДАКЦИҺАА: 1951—1955 онуудта СССР-ыг хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэб тушаа ВКП(б)-гэй XIX съездын директивнүүдэй ба партийн хубилгагдаһан Уставай проектнүүд тушаа манай газетын редакцияда статьянууд болон бэшгүүд орожо үргэлжлээр.

Партийн хубилгагдаһан Уставай проект тухай манай газетын редакцияда коммунистуудай эльгээнэн бэшгүүдэй зариманинь мүнөөдөр толилогдобо.

Коммунистуудай түрүү үүргыг дээшлүүлхэ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партийн гэшүүнэй уялгануудыг тодорхойлоһон партийн Уставай проектын 3-дахи параграф тон ехэ удхашанартай. Коммунизм байгуулаха стилинска программые советскэ арайды бэлдүүлхэ байгаа мүнөөнэй эрхэ байдалда коммунистуудай үүргэ ба эдэбхине дээшлүүлгэ тон шуухала байна.

Дайнай хойто тээхи жэлүүдтэ ажахын ба политическэ зорилгонуудыг шидхэхэ талаар коммунистуудай эдэбхи үүсхэлэй нилээд ургаһанинь, партийна организацинуудай эмхидхэлэй хүдэлмэриний хайжарһанинь мэдээжэ. Тэдэнэр партийно-политическэ хүдэлмэринэ ажахын хүдэлмэртэй зүбөөр зохицуулан ябуулдаг болоо. Үйлдэбэр дээрэ коммунистуудай түрүү үүргэ бүри дээшлээ. Гэхэ зуура, предприятия ба эмхи зургаануудта хүдэлмэрилдэг зарим коммунистууд өөһдөнгөө хүдэлмэринэ шүүмжэлхы ёһоор сэгнэдэггүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Зарим нэгэн коммунистууд ажалынгаа нормо дүүргэдэггүй, стахановска ажалай үлгэр жэшээ харуулдаггүй гэшээ.

«Ажал дээрэ жэшээ харуулаха, үйлдэбэрингөө, ажалынгаа мэржээлэе саг үргэлжэ дээшлүүлхэ, өөрынгөө хэлэг хэрэгтэй арга оныһыг шудалха» гэжэ партийн хубилгагдаһан Уставай проектын 3-дахи параграфтай «в» пункт соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа коммунистуудай урда ехэ эрилтэ табина. Партийн гэшүүд ба кандидатууд хаа партийнабшэ олонитэй жэшээ абан хүдэлмэрилдэг байна бшуу.

Партийн хубилгагдаһан Уставай проект соо кандидатуудтай ябуул-

ха хүдэлмэри тухай асуудал тон зүбөөр табидагхай. Партийн гэшүүнэй кандидат тухай дүрим Уставай проектын 18-дахи параграфта бэшгэгдэнэ байна. Энэ дүрим тон хайшаалтай. Юуб гэхэдэ, энэ хадаа кандидатуудыг хүмүүжүүлгын түлөө партийна организацинуудай харюусалгыг дээшлүүлхэ. Манай район дотор кандидатска стажаа үнгэргэһэн кандидатууд олон, тэдэнэй зариманинь 5—6 жэл соо кандидатуудар ябажа байна. Партийн гэшүүнэй кандидатуудтай партийна организацинууд амаршыг хүдэлмэри ябуулнагуй гэхын аргагүй. Зүбөөр, өөр тухайгаа ханалаа табидатгүй нүхэд би гэжэ хэлэхэ шуухала. Зарим кандидатууд партийна ба гүрэнэй журам эбдэнэ. Залуу коммунистуудыг, илангаяа партийн гэшүүнэй кандидатуудыг хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партийна организацинууд шуухала анхарал хандуулаха ээргэтэй.

Партийн ажабайдалда ба ажал хүдэлмэрид Уставай проектын шуухала удхашанартай байһыг тэмдэглэхэ зуураа, нотагай партийна, советскэ эмхи зургаануудай, илангаяа идеологическа фронтын эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай зорилгонууд ба эрхэнүүд тухай өөрынгөө дурадхал оруулахыг хүсэб. Промышленна ба худалдаа наймаанай предприятинуудай, колхозууд ба совхозуудай партийна эхин организацинуудай зорилгонууд ба эрхэнүүд Уставай проект соо элээр тодорхойлогдон байна. Тээд нургуулинуудай, научна институтуудай, театрнууд ба филармониюудай партийна организацинуудай зорилгонууд тухай

хэлэгдэнэгүй. Энэниг тодорхойлоло идеологическа фронтын эмхи зургаануудай хүдэлмэринэ хайжаруулаха ябадалда шуухала байна. Эдэ эмхи зургаануудай партийна организацинуудай хүдэлмэрид алдуу, дутуунууд үшөө олон. Элдэб шалтагануудар партийна организацинууд эмхи зургаануудайнгаа хүдэлмэрид нүдөөлхөөр божиго, эмхи зургаанай ба зарим хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлмэрини дутуунуудыг анхарнагуй. Тиммэһэ идеологическа фронтын эмхи зургаануудай партийна организацинуудай зорилгонууд ба эрхэнүүд тухай тусхай параграф хараалха гу, али партийна эхин организацинууд тухай хэлэгдэнэн 57-дохи параграфыг үргэдхэхэ дурадхал оруулаба.

Нотагай партийна комитетүүдэй пленумуудыг зарлаха болзор партийн Уставай проект соо тодорхойлогдонхой. Партийн районо комитетүүдэй пленумуудыг харадаа нэгэ дахин бэшэ, харин хоёр харада нэгэ дахин зарлабал таарамжатай гэжэ тоолоноб. Энэ хадаа партийн районо болон тэрэнэй аппаратта парти ба правительствын шидхэбэринүүдэ бэлдүүлхэ талаар эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэһөөр ябуулаха арга боломжо олгохо байна. Гадна, тэдэнэр хадаа өөһдөнгөө шидхэбэринүүдэй гүйсэхэлые хайнаар шалгадаг, партийна эхин организацинуудтай холбоо барисагаа улам шангадхажа, ажахын ба политическэ зорилгонуудыг шидхэхэ хэрэгтэнэ тэдэндэ бүри ехэ туһаламжа үзүүлдэг болохо байна.

Б. Егоров,
ВКП(б)-гэй гэшүүн.

Уставай проект тушаа зарим ажаглалтанууд

Партийн Уставта оруулаха гэжэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дуралдаһан хубилалтанууд ехэ удхашанартай. Манай партийн угаа ехэ дүй дүршэлэй энэ тон шуухала документ соо согсологдониний Уставай проекттэй хайнаар танилсаад байхада элээр харагдана. Партийн хубилгагдаһан Уставай проект соо партийн гэшүүдэй уялганууд зүбөөр үргэдхэгдэнэн ба дээшлүүлэгдэнэн, партийн туйлалтанууд ба гол зорилгонууд тодо ноноороо бэшгэгдэнэн байна.

Тиммэһэ партийн хубилгагдаһан Уставай проект хаа хаанугуй халуунаар дэмжэгдэнэ. Советскэ Союзай Коммунистическэ партийн гол зорилгыг — коммунизм байгуулгыг бэлдүүлхэ хэрэгтэ шэгдүүлэгдэнэн партийн хубилгагдаһан Уставай эрилтэнүүдэ дүүргэхын түлөө тэмсэхээр бэлэн байһан тухайгаа коммунистууд нэгэн ханалаар мэдүүлнэ.

Тинхэтээс хамта Уставай проект тушаа хэдэн ажаглалтануудыг хэһыг хүсэб.

Нэгдэхээр, Районо комитетэй пленум хара соо нэгэ дахингаа үсөөн бэшээр зарлаха гэжэ проектын 52-дохи параграф соо хэлэгдэнэ. Энэн дээрэнээс заседанинууд олоор хэлгэхэ боложо, партийн районоуудай, илангаяа хүдөөгэй районоуудай ажал-ябуулгада зарим тэдэ наад тохобдуулагдаха гэжэ бидэндэ хангадана.

Гол түлэб партийна, советскэ ба ажахын эдэбхитэд, партийна эхин организацинуудай секретарьнууд ба колхозуудай түрүүлэгшэнэр партийн районо гэшүүд байлагын мэдээжэ. Тэдэнэй хэдэн олониний ажалшадай депутатуудай Советүүдэй депутатуудар, гүйсэдкоммуулай гэшүүдээр хунгадһан ба бусад хунгадһаг органуудта ородог байха юм. Тооложо үзэхэдэ, районо гэшүүдэй нилээд олониний элдэб заседанинууд ба зүбөөнүүдэ бэлдэхэлгэдэ ба үнгэргэлгэдэ хабаадахадаа харын турша соо нилээд ехэ сагаа гэхэ болоно. Гадна, манай республикын зарим колхозууд райцентруудтэ 100 километрн ба бүри холошыг газарта байдаг.

Пленумуудыг хара бүридэ үнгэргэлгэ болоо наа, тэдэнниг ба мүн бюорогй заседанинуудыг бэлдэхэлгэдэ районогй аппарат ехэнхи сагаа гаргаха ээргэтэй болоно. Бодото байдал дээрэ абажа үзэхэдэ, пленумуудыг бэлдэхэ үнгэргэлгэнэй ба пленумэй дүнгүүдэ партийна эхин организацинуудай суглаанууд дээрэ зүбшэл хэлсэһэнэй һүүлээр партийн районо хадаа ээлжээтэ пленумдэ тэрэ доро бэлдэхэ орохо ёһотой болоно.

Партийн районоуудай, илангаяа хүдөөгэй районоуудай пленумуудыг олоор үнгэргэхэ ябадал парти ба правительствын директивнүүдэ бэлдүүлхэ ба өөһдөнгөө шидхэбэринүүдэй гүйсэхэлые ханала хэрэгтэнэ партийна комитетүүдтэ наад ушаруулаха гэжэ бидэндэ хангадана. Тиммэһэ хүдөөгэй районоуудай пленумуудыг хоёр хара соо нэгэ дахингаа үсөөн бэшээр зарлабал таарамжатай гэжэ хангадана.

Хоёрдохоор, Партийна суглаануудыг хара саг соонь үнгэргэхэ тухайда, ВКП(б)-гэй ЦК хадаа нотагай партийна организацинууд

дай анхаралыг нэгэтэбшэ дуулан байха юм. Партийн лаануудыг хара соо нэгэ дахин үсөөн бэшээр үнгэргэхэ партийна дээдэ органуудай хэлэн заабаринууд бии. Гэхэ эдэ эрилтэнүүд Уставай проект соо хэлэгдэггүй байна. Хубилдаһан Уставай «Партийна организацинууд» гэхэн бүлэг партийна эхин организацинуудай партийна суглаануудыг хара нэгэ дахингаа үсөөн бэшээр үнгэргэхэ гэхэн эрилтэ оруулбал шуухала байна.

Гурбадахаар, Багахан гэм түлөө партийна хэлэлтэн хэмжээ абажа партиһаа гэмтэй партийна ёһотой хүмүүд гын, нүдөөлгын хэмжээн үзгэлгэ, выговор гэхэ мэтэ үзгэлгэдэ ёһотой гэжэ партиһаа проект соо хэлэгдэнэ. Мундэ партийна комитетүүд партийнаа гаргахаар бэшэ гэмтэй түлөө партийна хэлэлтэн дэн язын хэмжээнүүд «выговор» ба «штраф» выговор» бүридхэлэй партиһаа оруулалгатайгаар, «шанга ипор» уридшалан дуралдаһаа партиһаа бурдихэлэй партиһаа оруулалгатайгаар, «шанга ипор» һулушын уридшалан дуралдаһаа партиһаа бурдихэлэй партиһаа оруулалгатайгаар гэхэ тые хэрэгдэнэ. Партийна хуульгын ба нүдөөлгын хэмжээнүүд партиһаа Устав соо үшөө римишуулагдаха ёһотой гэжэ хангадана.

Д. Цырендоржиев,
ВКП(б)-гэй Исполкома районогй секретарь.

Коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлдэ бүри өхээр зоригжуула

Партийн гэшүүн шидхэбэринүүдэ дүүргэдэг хүн Коммунистическэ партийн гэшүүн байжа шадаха гэжэ хубилгагдаһан Уставай проектын хоёрдохи параграф соо хэлэгдэнэ. Энэ хадаа ехэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, Уставай эрилтэнүүдэ дүүргэхыг оролдотгүй, энэ талаар үүсхэл багатайгаар хүдэлмэрилдэг коммунистууд үшөө бии. Жэшээлэхэдэ, барилгын инженер А. И. Леонтьев партийна организацин ажабайдалда эдэбхи багатайгаар хабаададаг, барилгын хүдэлмэриндэ үүсхэл гаргадаггүй байха юм. Мун партийна нуралсалда хангалгүйгөөр ханддаг, партийна суглаанууд дээрэ аниргүй һуудаг байна. ВКП(б)-гэй гэшүүн нүхэр Рязанцев үзэг бэшгэ бага мэдэхэб гээд,

өөрынгөө политическэ бэлдэхэлые дээшлүүлхэһээ арсадаг.

Ушар нимэһээ, «политическэ бэлдэхэлээ дээшлүүлхыг хүсэдэггүй, марксизм-ленинизмын теорие шудалдаггүй коммунистууд партийн гэшүүнэй кандидат болгодоод, марксизм-ленинизмын үндэһэй һууриг шудалха тухай парторганизацин шидхэбэринэ жэлэй туршада дүүргэггүй хаань партийн ээргэлгэ гаргаха» гэхэн тусхай пункт Уставта оруулбал таарамжатай гэжэ хананаб.

Ондоо партида байгаад гараһан хүнүүд партида абаха тухай Уставай проектын дүрбэдхи параграфтай «г» пункт соо хэлэгдэнэ. «Меньшевиүүдэй ба эсернүүдэй партида байгаад гараһан хү-

нүүд коммунистическэ партида оройдоо абахагүй» партиһаа үгэнүүдэ энэ пунктта нэмжэ таарамжатай гэжэ би тоолоно. Меньшевиүүд ба эсернүүд партида юундэ абажа болоно гэхэдэ, худал шармурагаар партиһаа ээргэдэ шурган тэрэнэй дотор элдэб коргоо ябуулгануудыг хэдэг байгаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партийн хубилгагдаһан Уставай проект коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлдэ партиһаа ннитыг бүри ехээр зоригжуулахагуй.

Д. Колмаков,
Бурмонкоопсоюзай правленни парторганизацин секретарь.

Түүхэтэ документнуудыг хайшаана

Табадахи табанжэлэй түсэб тушаа партиһаа XIX съездын директивнүүдэй проектыг Мухаршэбэрий аймагай «Комсомол» колхозой коммунистууд ехэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэб.

Суглаан дээрэ колхозой СТФ-дагша нүхэр Д. Н. Рыгзынов түрүүлжэ үзэг хэлэ.

Директивнүүдэй проект хадаа, — гэжэ тэрэ мэдүүлэ, — манай советскэ гүрэнэй эб найрамдалда дуратай политикыг үшөө дахин харуулаха. Тус проект манай советскэ оройной ажахын ба культурын саашанхи хүгжэлтын программа мүн. Бидэнэр энэ программые бэлдүүлэхын тулада бүхы хүсөө гарган ажаллахаби. Тинхэтэй хамта, манай Бурят-Монголой республикын табанжэлэй түсэб соо Сэлэнгэ мурэн дээрэ гидроэлектростанци барижа, тус станцин хүсөөр республикын аймагуудай тараан ба малажалай хүдэлмэринүүдэ ойрын жэлнүүдтэ механизацилаха ябадал хараалха гэхэн дуралдал оруулаба.

Большевицкэ партийн XIX съездын хүндэлгэдэ манай колхозой гэшүүд социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, ехэдхэн уялга-

нуудыг абаад, тэдэнээ бодогоор бэлдүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Гүрэндэ тарья тусааха түсэбөө урид дүүргэжэ, МТС-эй хүдэлмэрин түлөө натуролууларөөр ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхын түлөө оролдожо байнаби. Тэршэлэн үрһэнэй, страховой фондуудыг байгуулаха, нитынгээ адуу малые дулаан үбэлжэлгөөр хангаха хүдэлмэринүүд ябуулагдана, — гэжэ колхозой правленийн түрүүлэгшэ Д. Дашиев хэлээ. — Манай республикын тарьянажалыг ба малажалыг улам саашадань механизацилаха ябадалда ехээн арга боломжо олгохо байһан туладань Сэлэнгэ мурэн дээрэ гидроэлектростанци бариха тухай дуралдалыг дэмжэнэб.

ВКП(б)-гэй XIX съезддэ зорюулагдаһан материалнуудыг халуунаар хайшааха зуураа, коммунист нүхэр Ж. Цыбижапов ингэжэ мэдүүлээ:

— Манай колхоздо культурно-гэгээрэлэй ба нитэ-политическэ хүдэлмэри тон һулаар табидагхай. Парторганизацин агитаторнууд агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри колхозингуудай дунда ябуулахаа болишоо. Агитаторнууд нү-

хэд Батомункуев, Дашиев, Митова ба бусад муугаар түрүрилнэ. Тэршэлэн парторганизацин аяар 13 коммунист газетэ захижа уншадатгүй. Тиммэһээ ойрын үдэрнүүдтэ дундануудаа зайсуулаха, партиһаа XIX съезддэ зорюулагдаһан материалнуудыг колхозингуудай үргэнөөр тайлбарилха ёһотой.

—Манай колхоз амаршыг спективнэ түсэбгүй һуужа бишэ. Энэ табанжэл соо колхозой центрыг болбосон зохиод тус болгохо хэмжээ-ябууламжын колхозой правлиг хараалгатайгаар, — гэжэ коммунист Ц. Б. Цыренов мэдүүлэб.

Коммунистууд нүхэд Д. Цыренова, Дашиева ба Митовын Ленин — Сталиний партиһаа тэрэнэй директивнүүдэй проектын халуунаар хайшаажа, колхоз ажахын саашанхи хүгжэлтын түлөө тухай дэлгэрэнгүйгээр зуураа, түрэл оройнойгоо хангадана шаань зоригтойгоор ажаллаха мэдүүлэб.

Суглаан болбол партиһаа хангадһан Уставай проектын тэйгээр зүбшэн хэлсэжэ, тэрэн нэгэн ханалаар хайшаагаа.

Эхин парторганизацинуудыг улам бэхжүүлхын түлөө

Ленин—Сталиний партиһаа XIX съезды советскэ арад политическэ ба ажалай аймактар ехэ дэбжэлтэ-тэйгээр утгажа байна. Ажалшанин энэ дэбжэлтыг партиһаа организацинууд, Коммунистическэ партийн гэшүүд ба кандидатууд толилоно.

Парторганизацинуудта партиһаа эмхидхэлэй ба партиһаа политическэ хүдэлмэрини улам хайжарһанинь эдэ үдэрнүүдтэ эли тодоор харагдана.

Табадахи табанжэлэй түсэб тушаа директивнүүдэй ба партийн хубилгагдаһан Уставай проектынүүдэ манай районогй коммунистууд угаа ехэ эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэһэн байна. Партийна суглаан дээрэ тус асуудалаар үгэ хэлэһэн коммунист бүхэн партиһаа хубилгагдаһан Уставай проектыг хайшаагаа. Партийна эхин организацинуудай зорилгонууд, коммунистуудай уялганууд, эрхэнүүд ба бу-

сад асуудалууд тухай энэ проект дотор тодорхойгоор бэшгэгдэнэн байна.

Тини партийн хубилгагдаһан Уставай тус проекттэ зарим тэдэ ажаглалтануудыг хэжэ хүсэлэтэйб.

Городской ба районогй комитетүүдэй пленумыг хара бүхэндэ нэгэ удаа үнгэргэхэ гэжэ партийн хубилгагдаһан Уставай проект дотор хэлэгдэнэ. Би энэниг зүбсөөхөгүй байнаб. Юуб гэхэдэ, партийна комитетэй хүдэлмэрилдэгшэд пленумэй бэлдэхэлдэ ехэнхидээ хамаарад, нэгдэхээр, партийна эхин организацинуудай хүдэлмэрид ёһотой анхарал хандуулаха шадахагүй байна. Хоёрдохоор, партийн районогй, горкомой болон обкомой пленумуудыг тогтоолууд, мун партийн районогй бюорогй зарим шидхэбэринүүд партийна эхин организацинуудта эльгэгдэдэг. Эдэ бүхы асуудалууд партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ

ёһотой. Парторганизацинуудай суглаанууд дээрэ районогй болон горкомой пленумуудэй шидхэбэринүүд ехэнхидээ табигдаад лэ, парторганизацингаа ажабайдалай бусад шуухала асуудалуудыг тэдэнэр зарим ушарта зүбшэн хэлсэхэ аргагүй байха болоно. Энэгээр партийна эхин организацинуудай, жиригй коммунистуудай эдэбхи үүсхэл хангадха болохо бшуу.

Тиммэһээ партийн горкомуудай ба районоуудай пленумуудыг хара хахад соо нэгэ удаа үнгэргэдэг байгаа наа таарамжатай гэжэ хангадана.

Гадна, областной партийна конференцие жэл хахад бэшэ, харин 2 жэл болоод нэгэ удаа үнгэргэдэг байбад зохиистой гэжэ дуралдаха байнаб.

К. Маслов, ВКП(б)-гэй Улан-Удын Городской районогй секретарь.

Партийна ажабайдалай хуули

Партийн XVIII съезддэ хойшонхи үгэдэ советскэ арад Ленин—Сталиний партиһаа хүтэлбэрээр, агуудхэ багша нүхэр Сталиний удирдалгаар ябажа, коммунизм байгуулгын зорилгонуудыг ехэ амжалтаттайгаар дүүргэжэ байна. Дайнай нүүдэй жэлнүүдтэ ажахы ба культурыг хүгжөөхэ эсари ехэ түсэбүүдэ ехэ болзор соонь эршэмтэйгээр бэлдүүлэн, манай орон түрэнгөөр урагшаа дабшажа ябана.

Партийн XIX съезддэ зорюулагдаһан документнуудыг советскэ арад угаа ехэ байртатгаар, политическэ болон ажалай шэнэ дэбжэлтээр утгаба. Шэнэ табанжэлэй түсэбэй проект советскэ правительствын эб найрамдалда дуратай политикыг эли тодоор гэршэлнэ.

Партийн хубилгагдаһан Уставай проектыг анхаралтайгаар уншажа, тэрэнэй бүхы партийна организацинууд ба партийн гэшүүд бүхэн гүнзэггээр танилсажа байна. Уставай энэ проект онсо ехэ удхашанартай. Партийн Устав хадаа коммунизма манай оройной орожо байһан бодото байдалыг ба манай партиһаа ажабайдалда боложо байһан хубилалтануудыг эли тодоор

харуулаха. Тиммэ тула партийн Уставта нэмэлтэнүүд ба хубилалтануудыг оруулаха гэжэ проект соо дуралдагдана.

Манай партиһаа нэрэ тухай, ямар хүн партиһаа гэшүүн боложо шадаха тухай, партийн гэшүүдэй уялганууд ба эрхэнүүд тухай болон бусад асуудалуудар Уставай проект эли тодо, тон зүб заабари үгэнэ. Партийн Уставай энэ проектыг хайшаахатаа хамта, өөрынгөө зарим ажаглалта хэһыг хүсэб.

Партийн хубилгагдаһан Уставай текст дотор нэгдэхэ бүлэгтэй 2-дохи параграф соо ингэжэ хэлэгдэнэ: «Партийн программа ба Уставыг зүбсөөдэг, тэдэнниг бэлдүүлгэдэ эдэбхитэйгээр оролсодог, партийн организацинуудай нэгдэхэ ажалладэг ба партийн бүхы шидхэбэринүүдэ дүүргэдэг Советскэ Союзай ажалша хүн бүхэн, хүниг мүнхэдэггүй гражданын бүхэн Советскэ Союзай Коммунистическэ партийн гэшүүн байжа шадаха». Манай Советскэ орон дотор мүнхэдэггүй ангуунд, тэдэнэй үлгэдэлнүүд үни усалдагхай. Тиммэ дээрэнээ мүнхэдэггүй гэжэ байхагүй. Иймээ «хүниг мүнхэдэггүй» гэ-

лэн үгэнүүдэ бэшэггүй наа дээрэ гэжэ хангадана.

Саашань 8-дахи бүлэгтэй 58-дахи параграф дотор ингэжэ хэлэгдэнэ: «Министерствонүүдэй партийна эхин организацинуудай секретарьнууд партиһаа Центральна Комитетээр баталагдаха». Энэ параграф эли бэшэд хангадана. Юундэ гэхэдэ, союзна республикануудай министрствонүүдэй гу, али гансал СССР-эй министрствонүүдэй эхин парторганизацинуудай секретарьнууд партиһаа Центральна Комитетээр баталагдахань хайса мэдэгдэхгүй байна. Ушар нимэһээ энэ параграфта: «Союзна ба автономно республикануудай министрствонүүдэй партийна эхин организацинуудай секретарьнууд союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудар ба областной комитетүүдээр баталагдаха. СССР-эй министрствонүүдэй партийна эхин организацинуудай секретарьнууд партиһаа Центральна Комитетээр баталагдаха», — гэжэ бэшэдэ таарамжатай гэжэ хангадана.

Ш. Чимитдоржиев,
ВКП(б)-гэй гэшүүн.

Хүдөөгэй коммунистуудай үгэ

Курумканай аймагай Барханий территориялаа партиһаа организацин коммунистуудай суглаан ехэ дэбжэлтэйгээр үнгэрөө. Тус парторганизацин бүхы 10 коммунистууд партиһаа хубилгагдаһан Уставай проектыг халуунаар хайшааха зуураа, парторганизацин хуульгын хүдэлмэрини дутуунуудыг хурсаар шүүмжэлэб. Коммунист нүхэр В. Санжиева хүн зоной дунда нитэ-политическэ хүдэлмэрини хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг,

парти доторой хүдэлмэридэ парторганизацингаа зарим коммунистуудай эдэбхи багатайгаар хабаадаг тухай шүүмжэлэл хээ.

Коммунист нүхэр Гармаев Уставай проектыг хайшааха зуураа, манай партиһаа, советскэ арайды болон бүхы прогрессивн хүн түрэлтэнэй ажабайдалда тэрэнэй ямар ехэ удхатай байһан тухай тэмдэглээ. Саашань нүхэр Гармаев партиһаа районогй комитетүүдэй пленумуудыг хара хахад соо нү-

гэнһээ үсөөн бэшээр үнгэргэдэг оруулаа.

— Манай парти хадаа, — коммунистка нүхэр Ешонов бэ, — ударидахы парти хүдэлмэһээ нимэ партиһаа гэшүүд байдалай дүй дүршэл ехтэй. Партиһаа 23 наһа гүйсэһэн гражданыг абаха ёһотой гэхэн дуралдал оруулаба.

Партийна суглаан Уставай проектын халуунаар хайшаагаа.

ОЛИ ДЭЭРЭ НЭГЭШЬЕ ОРООНО ГЭЭНГҮЙ, ТАРЯАГАА ТҮРГЭНӨӨР ХУРЯАХА

Өгдөлнээ гараба

Түхэнэй аймгай Еловско сомоной Буденный нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр А. И. Зверев) таряанай бүхы талмайнууд дээрэ мүнөө жэлдэ үндэр баян ургаса ургуулагдаа, Эндэхэ тарилгын газарнууд жэгдэ бэшэ, хада майлалт, ташалан нооргануудтай юм. Тинмэнээ тарья хурялгыс үргэ- нөөр механизацилха арга боломжо багатай байгаа. Гэбшье, Түхэнэй МТС-эй комбайнер Филипп Григорьевич Томилов «Коммунар» комбайнаараа эндэ хүдэлмэрлэхэ зуураа, 10 гектарай орондо үдэр бүри 12—14 гектар тарья хайн шанартайгаар хуряана. Һүүлэй үедэ наратай сэлмэг үдэрнүүдэй болохоор үдэрэй 14—16 гектар хуряадаг болоо. Нүхэр Томилов машинадаа техникэсэ харууналга хайнаар хэдэг ба ажаллаа зүбөөр эмхидхэдэг тул нимэ амжалта туйлаа. Агрегатань хүдэлмэрлэдэг колхознигууд Т. Бобкова, Т. Яковлева, В. Усольцева, М. Нефедьева, В. Шекина гэгшэд ажалал үндэр бүтээсэ туйладаг. Агрегатал штурвальщик Кирилл Степанович Буков үглөөгүүр эртэ, хамагнаа урид ержэ, комбайнаа шалгажа үздэг, тохододог байна.

Томиловай комбайнова агрегатда

Агрегатдай учетчик Иван Шеликов хуряагданан тарья түргэнөөр фактурлажа, складта тушаахаа гадна, комбайнернуудай байдаг полевой стада «Дайшалхы хууда- нуудыс» ба «Молни» саг үргэлжэ гаргадаг. Мүн агрегатдай гэшүүдэй дунда нүхэр Шеликов нинтэ-ойлгууламжын хүдэлмэри хайнаар ябуулна. Һүүлэй үедэ комбайнер- нуудыс сьездын материалнуудтай хайнаар танилсуулаа. Партийн XIX сьездын хүндэллэдэ комбай- нернууд сезон соо тус бүридөө 300 гектар тарья хуряаха уялта абанан байна. Тинн тэдэнэр уялгая мүнөө нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ бай- на.

Тус колхозой правлени энэ агре- гатда хүдэлмэрин хайн услови байгуулаа. Колхозой правленин түрүүлэгшэ нүхэр Зверев агрегатдай хүдэлмэрин ходо хинан шалгадаг, дуту дундануудынь тэрэ дары усалхаха хэмжээ абатаг юм. Ком- байнова агрегатдай хайнаар ажал- лананай ашаар Буденный нэрэмжэ- тэ колхоз гүрэндэ тарья тушааха түсбөө (МТС-эй хүдэлмэрин тү- лөө тарья тушаалгатай хамта) 110,2 процент дүүргэбэ.

Улан-Удын «Металлошпигирей» за- водой формовщица Ага Конаева ста- хановскаар ажаллажа, үдэрлэйтгөө нор- мые 200 процент, эрхим шанартайгаар дүүргэнэ. Мүнөө апа стхановска пар- тиний XIX сьездын хүндэллэдэ стаха- новска вахтада жэгсаад, бүри үндэр бүтээсэтэйгөөр ажаллажа байна. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Конаева. А. Мангаевый фото.

Механизацилгын ашаар

Улан-Удын модоной завод Һү- лэй үедэ нилээд эхээр механизаци- лдаа. Энэ жэлдэ 140 мориной хүсэтэй шэнэ локомобиль, 320 киловатт хүсэтэй шэнэ трансформатор тус заводто тсдогдоо. Энэ трансфор- маторай хүсөөр уанһаа модо гар- гадаг 4 лебедко, нэгэ транспортер, модо хөрөөдэдэг рама, модо бол- босоруудлаг ба отолдог хэдэн ста- ноугуд хүдэлгэгдэдэг болобо.

Түсбөө болзорхоон урид дүүргэбэ

Байкало-Кударин аймгай Мал- ленковой нэрэмжэтэ, загана барил- гын колхозой гэшүүд партийн XIX сьездыс, ажакын кампание саг болзор соонь сүм дүүргэжэ угта- хаар шидлэнхэй. Энэ колхозойнд гүрэндэ тарья тушаалгая ба МТС-эй хүдэлмэрин түлөө нату- ротүлбэрээ аймаг соогоо баранһаа урид дүүргэбэ.

Хүндэтэ айлшад

Тарбагатай аймагай Ехэ-Куна- лейн сельсоветэй Лениной нэрэм- жэтэ тбмодхогдонон колхозой по- линууд дээрэ хурялгын халуун хүдэлмэри ябажа байна. —Мүнөө жэлдэ нилээд баян ур- гаса хуряажа байнабди, — гэжэ колхознигууд баяртайгаар хөөрэл- дэнэ.—Шэнинисэ үнинэйшье нимээр ургаагүй юм, мүн хара таряаншье дутуугүй хайн даа.

Тарья зуураа, партийн XIX сьездын хүндэллэдэ стхановска вахтада жэгсаанан түрүүшүүлэй амжалта- нуудыс харуулна. Лука Лобозеров баян дээрэ ирагуу хайхан дуунай аялга наадана. Тэрэ хадаа эрхим хүжэмшэ байхааа гадна, олон тоото дуунудтай ба чашушкануудай автор юм.

Ажалал үдэр үглөөгүүр эртэ байхада эхилнэ. Үшөө үр хираал- хатай сасуу тосхоной колхознигууд поли дээрэ гаража эхилнэ. Алтан долгёроо эбхэрлэн хизааргүй үр- гэн таряанай талмайнууд улаан на- рангаар амьдрин мэтээр үзэгдэнэ. Тракторнуудай хүсэтэ хүнхи- нөөн холууур эдэлэн сууряатана, мүн хүнүүдэй дуулалдахань тон элээр соностоно, энэ хадаа комбай- нова агрегадуудта хүдэлдэг залуу- шуудай зориг түгэлдэр жаргалта хүжоун ажал хүдэлмэринц аялга мүн.

Удын забхарлалтын болоходо, колхознигууд хоншуухан үнэрөөр хангалтаан зөөлхэн ногоон дээрэ сулгаржа, дүхэриглэн Һуубад. Удангүй агитбригадынхидай кон- церт эхилбэ. Тус концертыс Пар- фен Гусляков нэхээ зуураа, пар- тинн болхобо байгаа XIX сьездэ тухай, СССР-ые хүжөөхэ табалзхи табанжэлэй директивизүүдэй болон партийн хубилгалданан Уставай проектууд тухай дэлгэрэнгүйгээр тогтон хөөржэ үгэбэ. Хөөржэжэ байхада, нототгай колхозой ажа- байдалһаа абтанан хэдэн жэшээ, баримтануудыс хэрэглэбэ.

Тэрэшэлэн колхозой механизиро- ваннэ ток дээрэшье ажал хүдэл- мэри бурьялан, бусалан байна. Комбайнуудһаа тарья зөөһөн, хүндэ ашаатэй машинанууд забхаргүй хүндэлнэ, тарья сээрлэдэг маши- нанууд забла залигүй хүнхинэлдэнэ. Аржагар сээрхэн шэнинисэ дүүргэгдэнэн мэшээгүүд ообооло- той харагдана.

Колхознигууд агитаторай хөө- рөөе анхаралтайгаар шагнаһанай Һүүлээр, элдэб янзын асуудлануудыс табижа, удха түгэлдэр харуу, абана.

Театрынхид бусажа ербө

Гүрэнэй ород драмын театрын коллектив гастрольһоо хаяхан бусажа ербө.

Удха ажалшадта 60 гаран удаа жүж- жэг назда харуулһан байна. Теат- рын репертуарта Горькийн — «Һүүлшынхид», Гоголийн «Ревизор», Чеховый «Дядя Ваня», Тожаевый «Хадамай хүбүүн» ба бусад жүж- гүүд оролсоо.

Эгэ колхозой поли дээрэ

Түхэнэй аймгай Сталиной нэрэмжэтэ колхозой (Сулай) таряанай поли дээрэ метр бүхэнэ 60—70 гектар. Энээн тухай хайн жэлдэ мүнөө колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Яковлев хэмжээ абанагүй.

Энэ колхозой гэшүүд нимэ үндэр ургаса туйлахын тула ехэхэн оролдо- ло гарган байна. Хабарай тарилгыс хайнаар элдэгдлэн газар дээрэ, бүхы агротехникэсэ арга- нуудыс хэрэглэн, богонихон бол- зор соо дүүргэһэн байгаа.

Баян ургасая хайнаар хуряаха

Яруунын аймгай Сталиной нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд мүнөө жэлдэ үндэр баян ургаса ургуу- лһан байна. Бүхы таряанайн тал- май 776 гектар юм. Тэрээнэй гек- тар бүриһөө, дунда ээргээр 11 центнер үлүүтэй тарья хуряана. Шэнинисэ тарһан 130 гектар газар- наа хамта 2100 гаран центнер гэхэ гү, гектар бүхэнһөөн 16—16 цент- нер тарья абанан байна. Тинхэлдэ энэ талмай зарим участкаудай (60—70 гектар) га бүриһөө 25—28 центнер эрхим шанартай шэнинисэ хуряанан байха юм. Баһа 160 гектар талмай гектар бүхэнһөө 14 центнер ургаса хуряагаа. Энэ талмай зарим участкаудай гектар бүхэнһөө 20 хүрэтэр центнер орооно абанан байна. Мүн ячме- нин, овсёной ба огородой культура- нуудай үндэр ургаса ургуулагдаа.

Энэ колхозой гэшүүд нимэ үндэр ургаса туйлахын тула ехэхэн оролдо- ло гарган байна. Хабарай тарилгыс хайнаар элдэгдлэн газар дээрэ, бүхы агротехникэсэ арга- нуудыс хэрэглэн, богонихон бол- зор соо дүүргэһэн байгаа.

Конкурса

Трактористда тингал үгөөд, Ком- байнаа байлгажархиха. Ойр - зурын усла мэшээгүүд дутаад, ороо- нионийн бункераараа халин алда- лһан байба.

Энэ хадаа комбайнер Дамдин Шагжеевич Истаевый комбайнова агрегат гэшэ. Түхэнэй аймгай, XVII партсездын нэрэмжэтэ кол- хозой поли дээрэ тус агрегатдай ажаллажа ябаһан тухай эндэ хэл- гэдэнэ.

Нүхэр Истаевый комбайнова агрегат үлгэр жэшээтэ ажалла- ра Түхэнэй МТС дотор суутай болонхой. Комбайнер Истаевый хү- дэлмэри тухайда МТС-эй хүдэлмэ- рилгэшдыс омогорхуу баяртайга- гар хөөрэнэд.

ДАМДИН ШАГЖЕЕВИЧЫН АГРЕГАТДА

О Ч Е Р К

Эдэ хоёр нүхэдэй юуншье тухай хөөрлэдэхэ ябайһынь дуулахын эрэгүй. Зүгөөр, комбайнер өөрын- гөө туйлалгашада юумэ хөөржэ, ябана гэжэ мэдэнэбди. Комбайн хүнхинэһэн, дэржэгэһэн занга- раал, урагшаа урматтайгаар тээг- үлнэ, тракторһаа таһаршана аа гүб гэжэ эбдүүсэһэн шынги. Баһа тракторнь комбайндаа хүсэгдшэнэ хаяба гэжэ мэдгдэн шэнгээр мо- годолсоно, гусеницнэй таһалгаряа- гүйгөөр хангиржа, солоомын зуу- рын буршалашатар доошонь да- ража, дээгүүрнэ бүртэйгөөр хүл- бирнэ.

Шэнинсын элбэг баянаар урга- нынь гайхамзар, һөөм ута колосто забда зайгүй олон ороононууд хуба шэнгээр монсолдоно. Ко- лоснь бээ дааж ядаһандаа, доо- шоо нугаржа һэнжигээд, солоо- мынгоо шысэ газарта хэбтүүлжэр- хөгүйхэн байна. Иймэ баян, бүш- мэг тарьяа комбайн абьластайгаар үрэхин ябана. Арбаад метр яба- саарнь лэ, солоомын обогор томо сомоо бин болоно. Комбайнай со- лоомые соможо ябааша хүн хуа тоохон болошоод, хажуу тээшэр харахашье сүлөөгүй, нэрэ һурагуй арбагашана.

Комбайнай бункерай орооһые мэшээлгэжэ ябаһан хоёр эхэнэрыс харахада, хүлһөөшье аршаха заб- дагүй, пентээр сагаан мэшээгүү- дыс дээрэ ээрэһэн дабхасалдуу- лан ябтална. Ингэжэ ябатараа, эдэ хоёр эхэнэриной комбайнер тээшэр хараад, гарнуудаа арбагашуулжа байжа, абяа гарабад. Хэдэн ми- нута ябаһан хойцоо комбайнер

Иймэ эхэ бүтээсэтэйээр, эрхим

Хүндэтэ айлшад

Ц. ЦИБУДЕЕВ.

